

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM SOHASIDA QO'LLANILISHI

Norov Murodjon Maxmudovich,

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU Qarshi filiali o'qituvchisi,

maxmudovichmurod@gmail.com

ANNOTATSIYA

Bugun dunyoda yoshlarga zamonaviy ta'lim berish va bu orqali mamlakat barqaror rivojini ta'minlash asosiy muammolardan biriga aylandi. Shiddat bilan rivojlanish kechayotgan hozirgi davrda axborot olish va undan to'g'ri foydalanishni o'rganish yoshlar oldidagi asosiy maqsadga aylangani ayni haqiqat. Maqolada raqamli texnologiya, ta'limda raqamli texnologiyadan foydalanish, raqamli texnologiyani ta'lim tizimi vositalari, raqamli texnologiyasini ustunliklari haqida tushuncha berilgan.

***Kalit so'zlar:** raqamli texnologiya, zamonaviylik, ta'lim texnologiyalari, zamonaviy ta'lim, ta'lim muassasalari, raqamli texnologiya, ta'limda raqamli texnologiya.*

Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning Oliy Majlisga murojaatida barcha sohalarini raqamli texnologiyalar asosida yangilashni nazarda tutadigan Raqamli texnologiyalar milliy konsepsiyasini ishlab chiqish, shu asosda "Raqamli O'zbekiston – 2030" dasturini hayotga tatbiq etish masalasi qo'yildi. Shu jumladan, ta'lim sohasida ham zamonaviy raqamli texnologiyalarini qo'llashning yangi metodikalari ishlab chiqish va sohaga tadbiq etish kerakligi ta'kidlab o'tildi. Ta'lim tizimining hozirgi holati noan'anaviy ta'lim texnologiyalarining va metodikalari roli ortib borayotgani bilan tavsiflanadi. Ta'lim oluvchi tomonidan ularning yordami bilan bilimlarni o'zlashtirish an'anaviy texnologiyalarga qaraganda ancha tezdir. Ushbu texnologiyalar bilimlarni rivojlantirish, egallash va tarqatish xarakterini

o'zgartiradi, o'rganilayotgan fanlarning mazmunini chuqurlashtirish va kengaytirish, uni tezda yangilash, samaraliroq o'qitish usullarini qo'llash, shuningdek, har bir kishi uchun ta'lim olish imkoniyatini sezilarli darajada kengaytirish imkonini beradi. Raqamli texnologiyani o'zi nima degan savolga quyidagicha javob beramiz: bu – xo'jalik yuritishning bir zamonaviy shakli bo'lib, unda ishlab chiqarish va boshqarishning asosiy faktori sifatida raqamli ko'rinishdagi katta ma'lumotlar majmui va ularni qayta ishlash jarayoni xizmat qiladi. Shuningdek, davlat boshqaruviga, davlat va jamiyatning barcha sohalariga savodli, layoqatli kadrlar tayyorlashdek zalvorli vazifa to'la ado etilmayotganligi sir emas.

Globalashuv asrida davlatning innovatsion imkoniyatlarini shakllantirish jarayonida asosiy vazifa o'qituvchilar zimmasiga tushmoqda. Bunday muhim vazifani zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini mukammal egallagan, o'z ustida doimiy ishlaydigan, bilim, ko'nikma va malakalarini takomillashtiruvchi, ishga kreativ yondashuvchi o'qituvchigina hal eta oladi.

“Ta'lim jarayonini, oliy ta'limning o'quv reja va dasturlarini yangi pedagogik texnologiyalar va o'qitish usullarini keng joriy etish, magistratura ilmiy-ta'lim jarayonini sifat jihatidan yangilash va zamonaviy tashkiliy shakllarni joriy etish asosida yanada takomillashtirish zarur”. Ta'lim va tarbiya jarayonlari o'z-o'zidan insonni rivojlantirmasdan, faoliyatli shaklga ega bo'lganida rivojlantira oladi. Talabaning bilim, ko'nikma va malakalarining rivojlanishi uchun uning faoliyatini to'g'ri tashkil etish zarur. O'quv materialini sust idrok etish jarayonida rivojlanish sodir bo'lmaydi. Masalan: talaba kitobni qanchalik ko'p varaqlamasin, o'zi raqamlarni eslab qolmasa, ulardan misol tuzishni o'rgana olmaydi, unda hech qanday misol yechish ko'nikmasi shakllanmaydi.

Talabaning o'z harakatlari kelajakda uning qobiliyati shakllanishining asosi bo'ladi. Shunday ekan ta'limning vazifasi talabalarni harakatlarga undovchi vaziyatlarni tashkil etishdan iborat. Bir so'z bilan aytganda, o'qituvchilar har bir

talaba turli vaziyatlarda topshiriqlarni to'g'ri yecha olishda individual vositalari va usullarini shakllantirishga yordam beruvchi maxsus o'quv sharoitlarini yaratishlari zarur. Bu esa o'z navbatida ta'lim tizimining oldiga qo'ygan natijalarga erishish texnologiyasining muhim masalalaridan biri sanaladi.

Oliy ta'lim muassasalari talabalarining diqqatlari tarqoq bo'lib, ular ko'p holatda diqqat e'tiborlarini bir holatdan ikkinchisiga qaratishlari qiyin. Ammo talabaning o'ziga doskada har qanday obyekt, elektron shakllar, yozuvlarni bajarish, rangi, kattaligi, shaklini o'zgartirish imkoniyati berilganda diqqati kuchayadi. Masalan: ma'ruza va amaliy fanlarda dars o'tishda kompyuter vositalari, proyektor, elektron doskadan foydalanilishi bilan talabalarining darsga qiziqishlari ortadi hamda ta'lim jarayonining faolligi oshadi. Ma'lumot hajmining ko'pligi talabalarga og'irlik qilmaydi. Zero, jarayon yangi pedagogik texnologiyalarda foydalanib o'tilsa, faol o'qishga imkon beradi. Elektron doska - oliy ta'lim muassasalari ta'limi jarayonini ko'rgazmali, rang-barang, qiziqarli qiluvchi samarali vosita. Ta'lim jarayonini rivojlantirishda raqamli texnologiyalar juda muhim hisoblanadi. Axborot kommunikatsion qurilmalar bilan jihozlangan o'quv xonasida talabalar uchun ta'lim jarayonini tashkil etish hamda olib elektron qiziqarli va samarali bo'ladi. Raqamli texnologiyalar - foydalanuvchi manfaatlari uchun axborotlarni yig'ish, tahrirlash, saqlash, tarqatish va foydalanish maqsadlarida birlashtirilgan metodlar, ishlab chiqarish jarayonlari va dasturiy texnik vositalar to'plamidan iborat.

Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanish, o'qitishning samaradorligini taminlash, dars jarayonlariga oid turli ilyutratsiya, video roliklar, ko'rgazmali qurollar, tarqatma materiallar tayyorlash, multimedia maxsulotlari, kompyuter texnikasi, internet vositalaridan foydalanish va ularni dars jarayonida qo'llash malakalarini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish choratadbirlari to‘g‘risida”gi. 2017-yil 20-aprel, PQ-2909-son qarori.

2.Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, «O‘zbekiston», 2016 yil, 56 bet.

3.R.Ishmuxamedov, M.Yuldashev. Ta’lim va tarbiyada innovatsion texnologiyalar.– T.: Nihol, 2016

4.TURSUNOVA A.H THE ADVANTAGES AND FEATURES OF TEACHING AND LEARNING ONLINE IN THE EDUCATION PROCESS
<https://cyberleninka.ru/article/n/the-advantages-and-features-of-teaching-and-learning-online-in-the-education-process>